

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на проф. д-р Дияна Димитрова Янкова на тема „Културно многообразие и културна идентичност: социолингвистични и социокултурни практики на първо поколение български имигранти в Канада“, представена за придобиване на научната степен „Доктор на науките“ в професионално направление 2.1 Филология

от проф. д-р Милена Борисова Попова (професионално направление 2.1 Филология) – Катедра „Испанистика“, Факултет по класически и нови филологии, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, член на научното жури със заповед на Ректора на Нов български университет № 3-РК-195/28.04.2023 г.

Темата на дисертацията на Дияна Янкова е особено актуална в светлината на интензивните процеси на миграция в последните години, които обуславят редица проблеми и предизвикателства, свързани с политиката на мултикултурализма. Научната значимост на труда се определя от факта, че за първи път се осъществява системно и задълбочено изследване на първото поколение български имигранти в Канада от социолингвистична и социокултурна гледна точка в рамките на един динамичен и многоаспектен модел на изследване, разгърнат както в синхронен, така и в диахронен план.

Концептуалното ядро и научната методология на труда са съобразени с комплексната и многостранна природа на предмета на изследване, със сложното взаимодействие между език, общество и култура, с взаимната обусловеност на социалните, когнитивните, езиковите, културните и психологическите измерения на комуникацията. Възприетият от Дияна Янкова интердисциплинарен епистемологичен подход се приближава максимално към онтологията на изучаваните явления.

Структурирането на текста съответства на поставените цели и задачи. При осмислянето на отделните аспекти на интеграцията на българската диаспора в Канада авторката сравнява различни изследователски концепции и теоретични постановки, като откроява най-значимите и релевантните от тях спрямо конкретния емпиричен материал. Резултатите от изследването се извеждат на високо ниво на абстракция и теоретично

обобщение, надграждат и допълват съществуващата теория. Комбинирането на индуктивни и дедуктивни подходи в процеса на анализ, представянето и критичната преценка на различни гледни точки, а също така използването на качествени и количествени методи дават възможност за системен обхват и дълбоко осмисляне на избраната проблематика, за многоизмерност на перспективата.

Така например езиковото поведение, културната идентичност и социалната интеграция на първото поколение български имигранти в Канада се анализират през призмата на сложните взаимовръзки и взаимната обусловеност на указаните аспекти с цял ред когнитивни, политически, икономически и психологически фактори. Налице е взаимодействие и взаимна свързаност на отделните системи в реалната комуникация, всяка от тях представлява „текст в текста“: българската диаспора и нейните специфични характеристики се осмислят в контекста на канадската миграционна политика, която на свой ред се разглежда в светлината на най-новите тенденции в изучаването на миграционните процеси, многоезичието и мултикултурализма. В центъра на вниманието се оказват и такива понятия от модерната социолингвистична теория като „трансмиграция“, „свърхразнообразие“ и *polylinguaging*.

Именно в този контекст Дияна Янкова си поставя за задача да изследва генезиса на миграционните процеси, свързани с българската общност в Канада. От една страна, изследователката анализира такива обективни фактори като канадската мултикултурна политика, политическите и икономическите измерения на общественно-политическия живот в България. От друга, вниманието се фокусира върху когнитивните и психологическите аспекти на миграционните процеси. Наред с общата представа за Канада и психологическите нагласи на българите, формирани въз основа филми, лични разкази, преводна канадска литература и др., се анализират оценката и реализацията на предварителните очаквания на имигрантите. Емпиричните данни са събрани, систематизирани и проверени в рамките на две референтни групи чрез анкети и полуструктурирани интервюта.

Основните акценти в изграждането на новата културна идентичност на българските имигранти в Канада са обобщени също така въз основа на редакционната политика на вестника „Български хоризонти“. Именно открояването на когнитивните фактори и

психологическите нагласи представлява един от важните приносни моменти на дисертацията. От една страна, идеализираните представи за Канада се оказват движеща сила на миграцията, от друга, причина за проблемите на българите в процеса на социалната им адаптация.

Особено внимание в дисертационния труд се отделя на езика като първична знакова система и основен маркер на национална идентичност. На преден план се извеждат езиковите и социолингвистичните фактори, които влияят върху смяната и превключването на езиковите кодове. Причините за подобно превключване са свързани с различни сфери на употреба на българския и английския/френския език, с употребата на културно-специфични понятия и реалии, с разлики в граматичните системи на езиците. Резултатите от анализа потвърждават необходимостта от преосмислянето и предефинирането на някои традиционни и социолингвистични понятия в условията на съвременните мултикултурни общества.

Изключителен интерес представляват изводите на изследователката относно хибридната културна идентичност на голяма част от интервюираните, които могат да бъдат определени като „трансмигранти“, лоялни както към родината, така и към приемащата страна. Оттук следва закономерният извод, че традиционната идея за принадлежност към определена територия и държава не е релевантна в условията на глобализация. Ето защо Дияна Янкова изследва интеграцията на българската диаспора в Канада в рамките на многоаспектен и холистичен модел с отворен характер. Този модел може да се използва не само при извеждането на специфичните характеристики на други имигрантски общности, но също така при изследването на универсалните закономерности на мигрантските процеси и еволюцията им в процеса на глобализацията. Убедително доказателство за приносния характер и научната значимост на дисертационния труд са и публикациите по темата на труда в престижни чуждестранни издания.

Отвореният характер на предложения модел разширява полето на анализ и прави възможно надграждането му в посока на кроскултурната и интеркултурната прагматика чрез фокусиране върху културноспецифичните модели на информационното структуриране на изказа, стратегиите на вежливост, кодирането на речевите актове и др. Подобен подход е пряко свързан с идеята на учените от датската школа за преориентация

на социолингвистичния анализ от системата на езика към реалните условия на неговото функциониране.

В резултат на направените анализи на дисертационния труд и на предоставените публикации убедено смятам, че на Дияна Янкова може да бъде дадена научната степен „доктор на науките“ в професионално направление 2.1. Филология, област на висше образование 2. Хуманитарни науки, и гласувам положително за това решение.

01.06.2023 г.

Подпис:

София